

Київський університет імені Бориса Грінченка

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

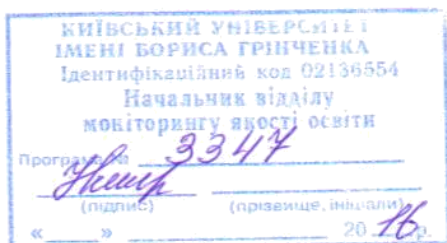
О.Б. Жильцов
« 09 » 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛОГІКА

Спеціальність 035 «Філологія» (мова та література українська)

Історико-філософський факультет

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Логіка» для студентів зі спеціальності 035 «Філологія», спеціалізація 035.01 «Українська мова та література»

Нормативна дисципліна

Розробник:

Тур Микола Григорович, доктор філософських наук, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри філософії
Протокол №2 «09» вересня 2016 року

Завідувач кафедри філософії

доктор філософських наук, професор

Ломачинська І.М.

Лаврик Ч.В. Час

© Тур М.Г., 2016

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Для спеціальності «Філологія»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 1 кредит	Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»	Нормативна	
Модулів – 1	спеціальність 035 «Філологія» (Українська мова та література)		
		Рік підготовки	
		1-й	-й
Змістових модулів – 3	Освітній рівень перший (бакалаврський)	Семестр 1-й	
Індивідуальні завдання: <i>не передбачено навчальним планом</i>			
Загальна кількість годин – 30		Загальна кількість годин: 30 год., у тому числі: Аудиторні заняття: 14 годин, з них: - лекційні - 8 год. - семінарські - 6 год. Самостійна робота - 14 год. Модульний контроль – 2 год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: - аудиторних – 1 - самостійної роботи студента – 1			
		Вид контролю: залік, оцінка за шкалою ECTS та в національній системі оцінювання	

Примітка:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи для денної форми навчання становить (%):

- Для денної форми навчання 100%;
- Для заочної форми навчання

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни полягає у формуванні у студентів розвинутого аналітичного і творчого мислення, високої логічної культури, оволодінні ними комплексом сучасних логічних знань, специфічно спрямованих на фахову проблематику.

Завдання вивчення дисципліни «Логіка» полягає в тім, щоб озброїти студентів компетенціями свідомого застосування логічних законів та правил процесі мислення, оперування поняттєво-категоріальним апаратом свого фаху, що уможливить успішне засвоєння ними спеціальних навчальних дисциплін.

У результаті вивчення навчальної дисципліни магістр повинен:

знати:

- головні етапи розвитку логічних знань, та визначні їх здобутки;
- предмет логіки як філософської науки про форми абстрактного мислення;
- основні принципи логічного мислення, що впливають із основних формально-логічних законів: тотожності, несуперечності, виключеного третього, достатньої підстави;
- природу логічних помилок – софізмів і паралогізмів;
- поняття як форму мислення, логічну структуру його, види поняття за обсягом та змістом, логічні операції, що розкривають зміст (визначення) та обсяг (поділ) його;
- судження як форму мислення, різновиди його за характером предиката, кількісною, якісною та об'єднаною класифікацією, а також типом модальності.
- складні та комбіновані судження, а також їх формалізацію мовою логіки висловлювань;
- умови істинності висловлювань методом табличних матриць, пізнавальне значення логічного слідування та відношення рівносильності між висловлюваннями;;
- поняття логічного виводу, основні схеми виводу: суто умовні, умовно-категоричні, розділові та умовно-розділові;
- умовивід як форму мислення та його основні різновиди: дедукцію, індукцію та аналогію;
- простий категоричний силогізм, його фігури та правильні модуси;
- скорочені (ентимема), складні (полісилогізм) та складноскорочені (епіхейрема) силогізми;
- сутність та структуру логічних операцій доведення і спростування, їх різновиди, правила доведення стосовно тези, аргументів та демонстрації.

вміти:

- уникати логічних помилок в процесі мислення, спираючись на критерії правильного мислення;

- розкривати логічну структуру поняття: зміст та обсяг його, вид за змістом та обсягом, логічні відношення за обсягом;
- здійснювати логічні операції визначення, поділу поняття, а також обмеження та узагальнення його обсягу;
- здійснювати розгорнуту класифікацію суджень за характером предиката, кількісною, якісною та об'єднаною класифікацією, типом модальності, а також кількістю термінів;
- визначати істинність простих суджень, спираючись на мнемонічну схему «логічний квадрат», та складних суджень за допомогою методу табличних матриць;
- формалізувати за допомогою мови логіки висловлювань складні (молекулярні) висловлювання та визначати серед них формули, які є законами логіки висловлювань;
- здійснювати мінімізацію (спрощення) формул за допомогою відношень рівносильності;
- встановлювати правильність/неправильність міркування на основі застосування відношення логічного слідування;
- застосовувати найтипівіші схеми правильних міркувань (суто умовні, умовно-категоричні, розділові та умовно-розділові) міркувань в навчальному процесі та аргументативній практиці;
- формулювати правильні міркування у формі дедуктивних, індуктивних умовиводів та за аналогією;
- формулювати правильні тези в процесі дискусії, доводити їх прямим і непрямым способом, а також розгортати стратегію спростування тез опонентів кількома способами.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Форми та закони логічного мислення

Тема 1. Предмет науки логіки

Предмет логіки. Процес пізнання. Емпіричний та логічний рівні пізнавального процесу. Тотожність мислення і мови. Поняття природної і штучної мови. Мова як знакова система. Об'єкта мови та метамова. Форми логічного мислення. Поняття логічної форми. Поняття істинності та правильності міркування. Поняття логічного закону. Основні формально-логічні закони: закон тотожності, закон несуперечності, закон виключеного третього, закон достатньої підстави. Метод формалізації. Семіотичний характер логіки. Логічний синтаксис та його засоби. Логічна семантика та її основні категорії. Логічна прагматика. Історичні етапи розвитку логіки. Практичне значення логіки у фаховій галузі.

Тема 2. Поняття як форма мислення

Ім'я. Предметне та смислове значення імені. Принципи відношення іменування. Слово та поняття. Поняття логічної ознаки. Види ознак. Логічні прийоми формування понять. Логічна структура поняття: зміст та обсяг поняття. Закони оберненого відношення

між змістом та обсягом поняття. Обмеження та узагальнення поняття. Види понять за обсягом та за змістом. Логічні відношення між поняттями та їх зображення колами Ейлера. Поділ понять. Поділ понять за видозміною ознаки та його правила. Дихотомічний поділ понять. Поняття класифікації та її види. Розрізнення логічної операції поділу від операції членування цілого. Визначення (дефініція) понять. Види визначень. Правила визначень. Логічні прийоми, що доповнюють або замінюють собою визначення. Єдність операцій визначення та поділу понять.

Тема 3. Судження як форма мислення

Судження як форма мислення. Логічне судження і граматичне речення. Логічна структура судження. Види простих суджень: атрибутивні, екзистенційні та релятивні. Види суджень за модальністю. Види категоричних суджень за якістю. Види категоричних суджень за кількістю. Об'єднана кількісно-якісна характеристика категоричних суджень. Розподіленість термінів у категоричних судженнях А, Е, І, О. Логічні відношення між судженнями. Мнемонічна схема “Логічний квадрат”. Складні судження: кон'юнкція, розділові (диз'юнктивні) судження, імплікація, еквіваленція, заперечення. Комбіноване складне судження. Умови істинності (за таблицками істинності) складних суджень. Пізнавальне значення запитань та відповідей.

Модуль 2. Поняття логічного виводу

Тема №4. Логіка висловлювань

Загальна характеристика логіки висловлювань. Поняття висловлювання. Характеристика дескриптивного, осмисленого і абсурдного висловлювань. Мова логіки висловлювань. Формула логіки висловлювань. Типи висловлювань пропозиційної логіки за їх логічною істинністю. Логічний закон. Логічна суперечність. Виконуване (нейтральне) висловлювання. Метод таблиць істинності. Метод аналітичних таблиць. Основні закони логіки висловлювань. Типи відношень між висловлюваннями. Відношення сумісності та способи його визначення. Поняття логічної рівносильності. Основні рівносильності логіки висловлювань. Поняття відношення логічного слідування та його практичне значення. Мінімізація логічних формул. Визначення виводу логіки висловлювань. Суто умовні, умовно-категоричні, розділово-категоричні, умовно розділові схеми виводів.

Тема 5. Умовивід як форма мислення

Поняття умовиводу. Логічна структура умовиводу. Класифікація умовиводів. Правила логічного виводу. Дедуктивні (необхідні) умовиводи. Ймовірні умовиводи. Види індукції. Методи наукової індукції. Аналогія та моделювання. Гіпотеза та її види. Наукове передбачення. Безпосередні дедуктивні умовиводи: перетворення, обернення, протиставлення предикату, умовивід за логічним квадратом. Простий категоричний силігізм, його правила, фігури та модуси. Простий категоричний силігізм з виділяючими судженнями. Скорочені (ентимема), складні (полісилігізм) та складно скорочені (епіхейрейма) умовиводи.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни для студентів зі спеціальності «Філологія»

№ з/п	Назва теми	Всього	Лекції	Сем	СРС	МКР
1	Тема 1. Предмет логіки та її закони	6	2	2	2	
2	Тема 2. Поняття як форма мислення	8	2	2	4	
3	Тема 3. Судження як форма мислення	8	2	2	4	
4	Тема 4. Логіка висловлювань	-	-	-	-	
4	Тема 5. Умовивід як форма мислення	6	2		4	
5	МКР	2				2
Разом:		30	8	6	14	2

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Тематика семінарів	Год
1.	Тема 1. Поняття логічної форми та закону логіки. Логіка поняття - Логічна форма та закон логіки - Основні формально-логічні закони як принципи мислення - Поняття як форма мислення - Логічні операції з поняттями - Логічні відношення між поняттями Завдання до заняття: - Назвіть суттєві, несуттєві, загальні, родові, видові ознаки наступних понять: "філологія", "мова", "Українська мова", "речення", "дієслово". - Охарактеризуйте зміст та обсяг наведених у п. 1 понять. - Зміст якого поняття з наведених пар багатший: "Логіка" - "Формальна логіка"; "національні інтереси" - "інтереси Українського народу"; "Українська мова - мова". - Проведіть обмеження і узагальнення наступних вихідних понять: "форма мислення", "закон логіки", "соціал-демократична партія", «слово». - Перевірте правильність узагальнення понять: - кабінет міністрів – уряд; - староста курсу – староста групи; - жителі міста Київ – пенсіонери; - Дайте логічну характеристику (вказіть вид за обсягом та за змістом) понять наведених у п.4. - Дайте визначення наведеним нижче поняттям, встановіть вид визначення, яким ви користувалися та проаналізуйте його структуру: "Поняття", "мова", "підмет", "філологія". - Дайте логічну характеристику (вид, склад, правильність) наступних визначень понять: "Логіка - це наука про закони мислення"; "Капіталізм - суспільний лад, що ґрунтується на експлуатації"; "Вчитель - людина, яка навчає , "Кооптація (від лат. cooptatio) - дообрання"; "Кооптацією називається уведення до складу якогось виборчого колегіального органу нових членів, що відбувається відповідно до рішення самого цього органу". - Здійсніть поділ обсягу наступних понять та охарактеризуйте його: "університет", "речення", "частина мови", "політична партія", "релігія",.	2

2.	9. Чи правильно здійснено поділ наступних понять: а) Поняття за обсягом поділяються на загальні, одиничні та збірні; б) У логіці розрізняють наступні види сумісних понять: тотожні, протилежні, частково сумісні; в) Граматичні речення поділяють на головні члени речення та другорядні. 10. Знайдіть в наступних міркуваннях логічну операцію поділу обсягу понять (якщо воно наявне). Визначте тип поділу, ділене поняття, члени поділу, основу поділу. Чи правильне воно. а) Народним депутатом України може бути громадянин України, який на день виборів досяг 21 року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років. б) Університет поділяється на адміністрацію, факультети і кафедри. 11. Наведіть приклади класифікацій (природних та штучних в філологічній науці). 12. Зобразіть в колових діаграмах та визначить вид відношення між поняттями: а) 1) Всесвітня історія; 2) історія XX століття; 3) післявоєнна історія (з 1945р.); 4) історія Англії. б) 1) дочка; 2) сестра; 3) мати; 4) онучка; 5) бабуса. в) 1) чоловік православної віри; 2) козак; 3) реєстровий козак Тема 2. Судження як логічна форма мислення 1. Логічна структура судження 2. Види суджень за кількістю, якістю та об'єднаною ознакою 3. Логічні відношення між судженнями: логічний квадрат 4. Складне судження та його види 5. Формалізація суджень (висловлювань) Вправи до заняття 1. Наведіть приклади простих суджень за фахом та вкажіть їх логічну структуру: а) Атрибутивного; б) Екзистенційного; в) Релятивного; г) Модального (кожного виду). 2. Наведіть приклади за фахом суджень типу А, І, Е, О, запишіть їх логічну структуру та здійсніть логічний аналіз. 3. Визначте тип за кількісно-якісною характеристикою наступних категоричних суджень, їх терміни, розподіленість термінів проілюструйте колами Ейлера, запишіть формулу: а) "Після кривавого придушення селянсько-козацьких повстань 20-30 рр. XVII ст. польські вельможі посилили гноблення українського народу." б) "У визвольній війні брало участь чимало козацької старшини і дрібної української шляхти." с) У Семигорах жодного Кайдаша ніколи не було. д) М. Грушевський - перший президент УНР. е) Котрі зазнали кари від богів, заслуговують на порятунок. ф) Проте частина старшини знаходила для збагачення інший шлях, поза плечами гетьмана. 4. Істинна кон'юнкція складається з трьох висловлювань – р, g, г. При цьому встановлено, що р і g – істинні. Яке значення істинності г. 5. Судження р та g не є одночасно істинними, але їхня диз'юнкція істинна. Чи можна сказати, в якому смислі застосовується сполучник "або". Чи може бути хибною імплікація, яка має хибний антецедент? 7. Судження $p \rightarrow g$ - істинне, але $p \leftrightarrow g$ - хибне. Яке значення істинності $g \rightarrow p$? Яка диз'юнкція (строга чи не строга) застосовується в наведених висловлюваннях: а) Він здібний або старанний; б) Вона навчається на природничому або філологічному факультеті; с) Вирок суду може бути обвинувальним або виправдувальним; д) Треба запастися або розумом, щоб розуміти, або мотузкою, щоб повіситися	2
----	---	---

3.	(Антисфен). 9. Формалізуйте наступні складні судження. Визначте їх вид та умови істинності: - Універсали гетьмана закріплювали за монастирями земельні володіння, право вести вилов риби, користуватися сіножатями, млинами та іншими "пожитками". - Якщо скіфи або сармати, або грецькі міста перебували на території сучасної України, то місцеве населення зазнало впливу і в економічному, і в суспільному житті. - Ночі бувають або місячні, або хмарні; - Життя коротке, мистецтво довговічне; - Бути дощу, коли ластівки літають низько. - Народним депутатом України може бути громадянин України, який на день виборів досяг 21 року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років. Тема 3. Поняття логічного виводу - Відношення логічного слідування та його практичне значення - Суто умовні виводи та його модуси - Умовно-категоричні виводи та їх правильні модуси - Розділово-категоричні та їх правильні модуси - Умовно розділові схеми виводів Вправи до заняття - Визначить, які з виразів, наведених нижче, є формулою логіки висловлювань: $p \wedge q$; $p \vee q$; $(p \rightarrow q) \rightarrow s$; $\neg(p \vee q)$; - Нехай "р" буде "сьогодні ясно", "q" - "сьогодні йде дощ", "s" - "сьогодні йде сніг", "t" - "учора було похмуро". Сформулюйте молекулярні висловлювання природною мовою за наступними формами: $p \rightarrow \neg(q \wedge s)$; $r \leftrightarrow p$; $r \wedge (p \vee q)$; $(r \leftrightarrow q) \vee p$; $p \leftrightarrow ((p \wedge s) \vee r)$; - З'ясуйте усі підформули таких формул: $p \rightarrow q$; $\neg(p \wedge (q \rightarrow p))$ $(p \rightarrow \neg q) \rightarrow \neg p$; - Формалізуйте (запишіть мовою логіки висловлювань) наступні висловлювання: - Якщо "Спартак" або "Баварія" програтимуть, а "Динамо" виграє, то "Парі Сен Жермен" втратить перше місце і, крім того, Сергій програє парі; - Анатолій залишиться і буде чекати або Сергій буде чекати; - Ні Північ, ні Південь не здобули перемоги в громадянській війні; - Якщо містер Джонс щасливий, то місіс Джонс нещаслива і якщо містер Джонс нещасливий, то місіс Джонс щаслива; - Ми залишимося вдома або будемо вимушені скористатися таксі, коли не ущухне дощ - За допомогою таблиць істинності встановіть значення істинності таких формул: $\neg(\neg p \vee q)$; $\neg(p \rightarrow (p \rightarrow q))$; $\neg(p \wedge q) \rightarrow ((q \leftrightarrow p) \vee q)$; - Сформулюйте закони де Моргана. Наведіть приклади. Як можна визначити кон'юнкцію через диз'юнкцію і навпаки, використовуючи закони де Моргана? - Чи логічні такі міркування? (Для відповіді застосуйте закони контрапозиції). - Оскільки ця книга є цікавою повістю, то її варто прочитати. Тоді: якщо цю	3
----	--	---

	книгу варто прочитати, то вже це свідчить, що ця книга є цікавою повістю. б) Оскільки є правдою, що лише те є підставою для визнання факту, що ти бачив на власні очі; отже, виходить, якщо ти не бачив щось на власні очі, - у тебе немає підстав для цього твердження цього факту. с) Батьки сказали дітям: “Якщо ми поїдемо в будинок відпочинку, то ви поїдете в дитячий табір”. В школі дітей запитали, чи поїдуть вони літом в дитячий табір. “Якщо ми поїдемо в табір, то батьки поїдуть в будинок відпочинку” – відповів Микола. Ганна сказала: “Якщо тато з мамою не поїдуть в будинок відпочинку, то ми не поїдемо в табір”. “Ні, не так, - сказав Петро. – Якщо ми не поїдемо в табір, то батьки не поїдуть в будинок відпочинку”. Чия відповідь із дітей рівнозначна тому, що сказали батьки? Чи є такі відповіді дітей, які рівнозначні між собою? 8. У студентській групі виникла ситуація: “Кожний студент, який вміє грати в шахи, або має спортивний розряд, або добре навчається, але не те й друге разом; якщо студент має спортивний розряд, то він вміє грати в шахи. Чи впливає звідси, що в групі немає студентів, які мають спортивний розряд і водночас добре навчаються?” 9. Застосовуючи правила виводів логіки висловлювань, установіть вимоги якого логічного закону порушені в наступному міркуванні: “Якщо підозрюваний скоїв цей злочин, то він це зробив з метою отримання вигоди. Якщо він це зробив з метою отримання вигоди то він не передбачав, що злочин буде розкрито. Проте якщо підозрюваний має банківську освіту, то він міг припускати, що злочин буде розкрито. Підозрюваний скоїв злочин. Він має банківську освіту”.	
	Разом:	6

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

(не передбачені)

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

(не передбачені)

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	Бали
1	Завдання для самостійного опрацювання до теми №1. Логіка поняття: 1. Дайте повну логічну характеристику наступних понять: а) “Префікс”; б) “Студент”; в) “Складне судження” 2. Чи правильно зроблено такі обмеження понять? Відповідь обґрунтуйте. а) речення – слово – суфікс; б) філологія – українська філологія 3. Знайдіть декілька понять, які б були співвідпорядковані до наведених (по відношенню до деякого родового). Відношення між поняттями проілюструйте колами Ейлера: а) Мова; б) речення; в) слово. 4. Проаналізуйте наступне визначення. Чи правильні вони? а) “Ноу-хау”- це сукупність наукових знань, технологій виробництва, винаходів, які не захищені патентами і не опубліковані зовсім або частково”; б) Визначення – це логічна операція, за допомогою якої розкривають основний	4	5

	зміст поняття. в) “Маркетинг — це філософія економіки. 5. Наведіть приклади із філологічних наук: а) природної класифікації; б) штучної класифікації		
2	Завдання для самостійного опрацювання до теми №2. Судження як форма мислення: 1. Наведіть приклади за фахом суджень типу А, О, запишіть їх логічну структуру та здійсніть логічний аналіз. 2. Визначте тип за кількісно-якісною характеристикою наступних категоричних суджень, їх терміни, розподіленість термінів проілюструйте колами Ейлера, запишіть формулу: а) Котрі зазнали кари від богів, заслуговують на порятунок. б) Проте частина старшини знаходила для збагачення інший шлях, поза плечами гетьмана. в) За браком коштів частина громадян України не здатна оплачувати комунальні платежі. 3. Сформулюйте складні комбіновані судження, структура б яких відповідала наведеним формам: а) $(A \wedge B) \vee (C \wedge D)$ б) $(A \rightarrow B) \wedge (C \rightarrow D)$ с) $(A \wedge B) \rightarrow (C \vee D)$ 4. Формалізуйте наступні складні судження (запишіть їх логічну формулу) та визначте їх вид та умови істинності: а) Погано, коли в дивізії бракує провізії (Прутков); б) Коли ж на таке султанське слово уманський полковник Стефан Яворський вийшов з усією своєю старшиною і поклонився султанові, так той, притримавши їх в дорозі без жодної присяги і капітуляції, послав до Умані другий і третій раз.	5	5
3	Завдання для самостійного опрацювання до теми №3. Поняття логічного виводу: 1. а) Чи рівносильні наведені висловлювання f) та q)? Відповідь обґрунтуйте і проілюструйте одним із методів. Сформулюйте змістовні висловлювання, що відповідають цим формам: f) $\neg A \rightarrow B$; q) $B \vee A$. 2. Чи є формула $((A \vee B) \wedge \neg A) \rightarrow B$ логічним законом? Відповідь обґрунтуйте шляхом побудови таблиці істинності та сформулюйте міркування за наведеною формулою 3. Чи наявне відношення еквівалентності між формулами а) та б)? Відповідь обґрунтуйте одним із методів логіки висловлювань. а) $A \leftrightarrow B$; б) $(\neg A \vee B) \wedge (\neg B \vee A)$. 4. Сформулюйте міркування за схемою складної деструктивної дилеми та запишіть її формулу. 5. Чи є логічно коректним наступне міркування. Формалізуйте його. Відповідь обґрунтуйте. “Наша країна успішно завершить ринкові перетворення в економіці і подолає економічну кризу. Наша країна не завершить успішно ринкові перетворення в економіці. Отже, вона подолає економічну кризу”. 6. а) Здійсніть безпосередні умовиводи (перетворення, обернення і протиставлення предикату) з наступного судження-засновку та запишіть їх логічні форми: “Ціна - це грошовий вираз вартості товару”. б) Перевірте логічну коректність ентимеми: “Усі працюючі мають одержувати зарплатню, тож і я маю одержувати зарплатню.”	5	5
Разом		14	15

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Не передбачені

Навчально-методична карта дисципліни «Логіка» для студентів 1курсу спеціальності «Філологія»

Разом: 30 год., лекції – 8 год., семінарські – 6 год., самостійна робота – 14 год., модульний контроль –2 год.

Тиждень	I	II	III	IV
Модулі	Модуль 1			
Лекції	Предмет та закони логіки	Поняття	Судження	Умовивід
Бали за відвід. лекційних. Зан	1	1	1	1
Семінарські заняття		Поняття як форма мислення	Судження як форма мислення	Умовивід як форма мислення
Бали за відвід. семінар. зан.	1	1	1	
Бали за семін. зан.	10	10	10	
Бали за сам. роботу	1	5	4	5
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)			
Підсумковий контроль	ЗАЛІК (Всього 77 бал)			

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Навчальний матеріал опрацьовується студентами під час лекцій, семінарських занять, консультацій і самостійно у вигляді конспектування окремих питань з теми або виконання практичних завдань.

10.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- 1) За джерелом інформації:
 - *вербальні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, консультації, бесіди, обговорення самостійних робіт;
 - *візуальні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація PowerPoint – презентацій.
- 2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з літературними джерелами, виконання персональних завдань.

10.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- навчальні дискусії;
- створення ситуації пізнавальної новизни;
- створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

11. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Рівень знань перевіряється методом опитування на семінарах, консультаціях, письмово у вигляді модульних контрольних робіт, тестування.

11.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- 1) За джерелом інформації:
 - *вербальні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), семінари, консультації, бесіди, обговорення самостійних робіт;
 - *візуальні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- 2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з літературними джерелами, підготовка рефератів.

11.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- навчальні дискусії;
- створення ситуації пізнавальної новизни;
- створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

12. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

№ п/п	Вид діяльності	Кількість одиниць	Кількість рейтингових балів за одну одиницю	Кількість рейтингових балів
1	Відвідування лекцій	4	1	4
2	Відвідування семінарських занять	3	1	3
4	Робота на семінарському занятті	3	10	30
5	Виконання самостійної роботи	3	5	15
6	Виконання модульної контрольної роботи (МКР)	1	25	25
Підсумковий рейтинговий бал		77		

12.1. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Загальна оцінка (кількість балів) складається з відповідної кількості балів з кожної теми змістового модуля, модульних контрольних робіт та виконання завдань для самостійного опрацювання питань тем.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю: тестові завдання

Список контрольних питань

1. Логіка як філософська наука та її предмет
2. Значення логіки для практичного та теоретичного мислення.
3. Поняття логічної форми, основні види форм логічного мислення
4. Закон тотожності, його формулювання та практичне значення
5. Закон несуперечності, його формулювання та практичне значення
6. Закон виключеного третього, його формулювання та практичне значення
7. Закон достатньої підстави, його формулювання та практичне значення
8. Поняття правильності та істинності міркування
9. Поняття логічної помилки (паралогізм та софізм)
10. Ознаки правильного (логічного) мислення
11. Поняття як логічна форма мислення
12. Логічна структура поняття
13. Закон оберненого відношення між змістом та обсягом поняття
14. Логічні операції обмеження та узагальнення поняття
15. Види понять за обсягом та за змістом
16. Види відношень між поняттями
17. Логічна операція поділу понять, її різновиди та правила здійснення
18. Логічна операція визначення понять, її різновиди та правила
19. Судження як логічна форма мислення
20. Логічна структура судження
21. Загальна кількісно-якісна класифікація категоричних суджень (А, Е, І, О)
22. Розподіленість термінів у судженнях типу А, Е, І, О
23. Поняття формули логіки висловлювань; типи ФЛФ залежно від логічного значення пропозиційних змінних
24. Основні закони логіки висловлювань
25. Формули логічних рівносильностей (законів логіки висловлювань)
26. Формули суто умовних виводів логіки висловлювань
27. Правильні модуси умовно-категоричних міркувань (виводів)
28. Правильні модуси розділово-категоричних міркувань (виводів)
29. Умовно-розділові (лематичні) формули виводів логіки висловлювань
30. Загальна характеристика умовиводу, його структура та класифікація
31. Дедуктивні умовиводи та їх класифікація
32. Індуктивні умовиводи та їх види
33. Аналогія, її структура та види
34. Безпосередні умовиводи (перетворення, обернення, протиставлення предикату, за логічним квадратом)
35. Простий категоричний силізм, його структура та загальні правила
36. Фігури і модуси ПКС, правила фігур
37. Ентимема, її види та правила перевірки
38. Доведення, його логічна структура; способи доведення
39. Спростування, його структура; способи доведення
40. Правила доведення і спростування. Можливі помилки при їх порушенні

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

14.1. Базова

1. Арутюнов В.Х., Мішин В.М., Кирик Д.П. Логіка: Навч. посіб. для економістів. – К.: КНЕУ, 2000.
2. Бандурка О.М., Тягло О.В. Курс логіки: Підручник. – К.: Літера ЛТД, 2002.
3. Бартон В.И. Логика: Учеб. пособие. – Минск: Новое издание, 2001.
4. Берков В.Ф., Яскевич Я.С., Павлюкевич В.И. Логика: Учебное пособие для высших учебных заведений. – М., 1997.
5. Бочаров В.А., Маркин В.И. Основы логики: Учебник. – М.: Инфра-М, 1998, – С. 282-286.
6. Бочаров В.А., Маркин В.И. Основы логики: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 2001.
7. Брюшинкин В.Н. Практический курс логики. – М., 1996.
8. Войшвилло Е.К., Дегтярев М.Г. Логика: Учебник для вузов. – М., 1998.
9. Гетманова А.Д. Логика: Учебник для педагогических учебных заведений. – 6-е изд. – М.: ИКФ Омега-Л; Высшая школа, 2002.
10. Демидов И.В. Логика: Учебное пособие для юридических вузов / Под ред. доктора философских наук, проф. Б.И. Каверина. – М.: Юриспруденция, 2000.
11. Жеребкин В.Е. Логика: Учеб. пособие. – Харьков: Изд-во Харьков. ун-та, 1968. – С. 115-177.
12. Жеребкін В.Є. Логіка: Підруч. для юрид. вузів і факультетів. – К.: Знання, 1999.
13. Жоль К.К. Вступ до сучасної логіки. - К., 1992.
14. Жоль К.К. Логіка. - М., 1993.
15. Зегаєт В. Елементарная логика. - М., 1986.
16. Ивнин А.А., Попов М.И. Логика: популярный учебник в 2-х томах. - М., 1992.
17. Ивлєв Ю.В. Логика. М.: МГУ, 1992.
18. Ивлєв Ю.В. Учебник логики: Семестровый курс: Учебник. – М.: Дело, 2003.
19. Кириллов В.И., Старченко А.А. Логика. - М., - 1987
20. Иванов Е.А. Логика: Учебник. – М.: БЕК, 1996.
21. Ивин А.А. Логика: Учеб. пособие. – М.: Знание, 1997.
22. Ивин А.А., Никифоров А.Д. Словарь по логике. – М.: ВЛАДОС, 1998.
23. Катрєчко С.Л. Введение в логику. Программа курса. – М.: УРАО, 1997.
24. Кириллов В.И., Старченко А.А. Логика: Учеб. для юрид. вузов. – М.: Юристь, 1999.
25. Конверський А.Є. Логіка (традиційна та сучасна): Підручник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2004.
26. Конверський А.Є. Логіка: Підруч. для студентів вищих навч. закладів. – К.: Український Центр духовної культури, 1999.

27. Лобанов В.И. Базовые проблемы классической логики // Современная логика: Проблемы теории, истории и применения в науке (Материалы VI Общероссийской научной конференции). – СПбГУ, 2000.
28. Маковельский А.О. История логики. – М.: Недра, 1967.
29. Марценюк С.П. Логіка: Курс лекцій. – К., 1993. – С.106-139.
21. Мельников В.Н. Логические задачи. - Киев-Одесса, 1989.
22. Руденко К.П. Логіка. - К., 1976.
23. Сборник упражнений по логике. - Мн.: БГУ, 1990.
24. Свинцов В.И. Логика. - М., - 1987.
25. Упражнения по логике. - М., 1990, 1993.
26. Фогароши Б. Логика. - М., 1959.
27. Формальная логика. - Л., 1985.
28. Переверзев В.Н. Логистика. Справочная книга по логике. - М.: Мысль, 1995.
30. Рузавин Г.И. Логика и аргументация: Учебн. пособие для вузов. – М.: Культура и спорт, ЮНИТИ, 1997.
31. Свинцов В.И. Логика: Элементарный курс для гуманитарных специальностей. – М.: Скорина, Весь мир, 1998.
32. Тофтул М.Г. Логіка. Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – Київ: ВЦ "Академія", 1999. – 336 с. (Гаудеамус).
33. Тофтул М.Г. Логіка: Посібник. – К.: Академія, 2002.
34. Тур М.Г. Логіка. Посібник для студентів фінансово-економічного профілю. – К., 2004.
35. Формальная логика // Под ред. И.Я. Чупахина, И.Н. Бродского. – Ленинград: Из-во Ленинградского университета, 1977.
36. Хоменко І.В. Логіка юристам: Підручник. – К.: Четверта хвиля, 1998.
37. Хоменко І.В., Алексюк І.А. Основи логіки. - К., 1996.
38. Хоменко І.В. Логіка в задачах. – К., 1999.

14.2. Допоміжна

1. Байиф Ж. К. Логические задачи. - М.: Мир, 1983.
2. Бизам Д., Герцег Я. Игра и логика. - М.: Мир, 1975.
3. Бизам Д., Герцег Я. Многоцветная логика. - М.: Мир, 1978.
4. Бирюков Б.В. Жар холодных чисел и пафос бесстрашной логики. - М.: Знание, 1985.
5. Гарднер М. А, ну-ка догадайся. - М.: Мир, 1984.
6. Гжегорчик А. Популярная логика: общедоступный очерк логики предложений. Изд. второе, испр. Пер. с польского С.П. Беляева. – Москва: Из-во "Наука", 1972.
7. Диалектика процесса познания. – М.: Изд-во МГУ, 1985.
8. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить. – М., 1990.
9. Ивин А.А. По законам логики. - М., 1983.
10. Ивин А.А. Строгий мир логики. - М.: Педагогика, 1988.
11. Клини С. Математическая логика. - М.: Мир, 1973.
12. Кольман Є., Зих О. Занимательная логика. - М.: Наука, 1966

13. Кондаков Н.И. Логический словарь. – М.: Наука, 1971.
14. Кэррол Льюис. История с узелками - М.:Мир, 1975.
15. Кэррол Льюис. Логическая игра.- М.:Наука, 1991.
16. Лихтарников Л.М. Первое знакомство с математической логикой. – СПб.: Лань, 1997.
17. Логика. Логические основы общения (хрестоматия).- М.:Наука, 1994.
18. Логика и риторика. Избранные тексты. - Мн., 1996.
19. Логика: наука и искусство.- М., 1992.
20. Никифоров А.Л. Книга по логике. – М., 1995.
21. Никифоров А. Общедоступная и увлекательная книга по логике... - М., 1995.
22. Середа В.Ю. Вчись мислити логічно. - К., 1989.Сталлиан Р.М. Алиса в стране смекалки.- М.:Мир, 1987.
23. Сталлиан Р.М. Принцесса или тигр?- М.:Мир, 1985.
24. Сталлиан Р.М. Как же называется эта книга? - М.:Мир, 1981.
25. Петров Ю.А. Азбука логичного мышления. - М.:МГУ, 1991.
26. Петров Ю.А. Культура мышления. - М.:МГУ, 1990.
27. Павлова Л.Г. Спор, дискуссия, полемика. - М., 1991.
28. Поварнин С.И. Спор. О теории и практике спора// Вопросы философии. - 1990, №3 - С.60-133.
29. Хаваш К. Так - логично! - М., 1985.